

IZLOŽBA U DRŽAVNOM ARHIVU NRH U ZAGREBU

Povodom 40-godišnjice stvaranja jugoslavenske države (1918-1958) i povodom Drugog kongresa historičara FNRJ, na kome je tretirana ta tema, organizirana je u Zagrebu i izložba arhivskih dokumenata. Savez društava arhivskih radnika FNRJ poduzeo je još ranije inicijativu za pripremu takve izložbe, organizaciju njenu povjerio Državnom arhivu NRH u Zagrebu, te poslao rukopis svim arhivskim ustanovama u zemlji, da pripreme popis dokumenata, koji bi došli u obzir za izložbu. Na raspis se odazvalo 26 arhivskih ustanova. Materijalna sredstva za izložbu osigurana su dotacijom Saveza u iznosu od Din. 100.000.—, zatim sredstvima, koja je Državni arhiv NRH imao u 1958. god. za priređivanje izložbi, te konačno i prilozima velikog broja arhivskih ustanova iz cijele zemlje, koje su organizatoru izložbe dostavile bilo mikrofilmove arhivskih dokumenata bilo već izrađene fotokopije, dokumenta, koje su se neposredno upotrebile kao izložbeni eksponati. Izložba je bila postavljena u prostranim i lijepim prostorijama Muzeja narodne revolucije u Zagrebu, a otvorena je 23. novembra, t. j. istog dana, kada je otvoren i Drugi kongres historičara FNRJ u Zagrebu. Uz predstavnike Narodne vlasti, naučnih i kulturnih ustanova i organizacija, otvorenju izložbe je prisustvovao i veći broj učesnika Drugog kongresa historičara FNRJ na čelu sa predsjedništvom Saveza historijskih društava FNRJ.

Sa preko 500 eksponata, od čega su 50% bile fotokopije, a ostalih 50% originalni arhivski dokumenti, čitava je izložba bila koncipirana i postavljena po slijedećim tematskim tablama:

I. Rad Jugoslavenskog odbora u emigraciji; II. Akcije jugoslavenskih iseljenika; III. Rad Frana Supila; IV. Građanske partije u južnoslavenskim zemljama Austro-Ugarske početkom 1917. god.; V. Nutarnje prilike u južnoslavenskim zemljama 1916.-1917. god.; VI. »Majska deklaracija« od 30. V. 1917.; VII. Krfska deklaracija od 20. VII. 1917. god.; VIII. Jugoslavenski dobrovoljci u Rusiji; IX. Socijaldemokratske partije južnoslavenskih zemalja prema jugoslavenskom pitanju; X. Odjeci Oktobra u južnoslavenskim zemljama; XI.

Januarski memorandum od 31. I. 1918. god. Jugoslavenskog kluba u bečkom Parlamentu; XII. Saveznici i SAD prema jugoslavenskom pitanju; XIII. Unutrašnje prilike u južnoslavenskim zemljama tokom prve polovice 1918. god.; XIV. Zeleni kader; XV. Unutrašnje prilike u južnoslavenskim zemljama ljeti i najesen 1918. god.; XVI. Oktobarski dani 1918.; XVII. Unutrašnje prilike u južnoslavenskim zemljama u novembru 1918.; XVIII. Sklapanje primirja na ratištima (posebno na austro-talijanskom ratištu); XIX. Sudbina ratne flote u Puli; XX. Talijanska akupacija dijela jugoslavenskih zemalja; XXI. Vanjska politika Narodnog vijeća SHS; XXII. Oko Ženevske konferencije; XXIII. Nutarnja politika Narodnog vijeća SHS; XXIV. Crnogorsko pitanje; XXV. Prvi decembar 1918.; XXVI. 5. XII. 1918. u Zagrebu; XXVII. Prva vlada Kraljevine SHS i međunarodno priznanje nove države; XXVIII. Nutarnje političke prilike Kraljevine SHS u periodu decembar 1918. — mart 1919. god.; XXIX. Konferencija mira u Parizu i jugoslavensko pitanje.

Glavni dio eksponata uzet je iz bogatih fondova Državnog arhiva FNRJ, Državnog arhiva NRH, Arhiva Jugoslavenske akademije u Zagrebu, Diplomatskog arhiva FNRJ, Državnog arhiva NR Srbije, Historijskog instituta u Cetinju, Državnog arhiva NR Bosne i Hercegovine, Državnog arhiva u Mariboru, i Arhiva grada Zagreba. Dakako, da su i eksponati iz drugih arhivskih ustanova, iako po broju manji, bili značajna i dragocjena dopuna cjelini izložbe. Neki su vrijedni materijali, kao na pr. iz fondova Vojno-istorijskog instituta u Beogradu, nažalost zakasnili, pa nisu mogli biti izloženi.

Izložba je bila otvorena sve do konca mjeseca februara 1959. god. Kroz nju je prošao veliki broj posjetilaca, pojedinačno i u grupama. I nastavi je dobro poslužila, jer je velik broj školskih posjeta pod vodstvom nastavnika razgledao izložbu. Iako je za postavljanje ove izložbe bilo potrebno savladati brojne tehničke i ostale poteškoće, s obzirom na prikupljanje izložaka, njihovu obradu, njihov obim i tehničko uređenje i-

zložbenih prostorija, možemo reći, da je izložba dobro uspjela zahvaljujući suradnji naših arhivskih ustanova i zalaganju radnog kolektiva Državnog arhiva NRH u Zagrebu kao organizatora

izložbe. Izložba je nesumljivo bila lijepa afirmacija naših arhivskih ustanova i vrijedan prilog njihovoj kulturno prosvjetnoj djelatnosti.

Bernard Stulli

IZ ARHIVA GRADA ZAGREBA

1) Nadzor nad arhivskom i registraturnom građom.

U 1958. godini Odlukom Savjeta za kulturu i nauku NRH prošireno je područje djelokruga AGZ-a, te uz grad i kotar Zagreb, Arhiv je dobio i područje kotara Kutine.

Evidentiran je arhiv Kotarskog suda Velika Gorica od 1880. do 1930., te su izvršene predradnje, da se dobije pomoćno spremište u Velikoj Gorici.

U sporazumu pak s KNO Kutina utvrđen je način, kako će se izvršiti evidencija registraturne građe.

Izvršena je evidencija poduzeća, koja vrše otkup starog papira, kao i njihovih podružnica na području grada Zagreba, te su poduzeti koraci, da se prerada papira iz registratura ne vrši bez prethodne kontrole arhiva.

2) Preuzimanje novih fondova građe u arhiv.

Preuzeti su ovi fondovi: Udruženje električne centrale od 1927.—1945., Općinska električna centrala Samobor od 1928.—1945. Sudbeni stol od 1859.—1929., 15 arhiva likvidiranih privrednih poduzeća, 8 arhiva likvidiranih radnih zadruga, Samoborska štedionica.

Osim toga arhiv je popunio svoj osnovni fond Arhiv općine grada Zagreba s građom: Gradske električne centrale od 1907.—1945., Socijalni odjel, Prosvjetni odjel 1945.—1955., Građevinski odjel, i Gradska štedionica od 1913.—1946.

3) Arhivistička obrada građe.

Nastavljeno je sređivanje Kotarskog narodnog odbora Zagreb do 1952., Dr-

žavnog nadodvjetništva, Advokatske kancelarije dr. Lichta, Savjeta za prosvjetu i kulturu Gradskog narodnog odbora Zagreb od 1945.—1956., Mažančeve zbirke, Osnovnih škola.

Od ostalih poslova vršeno je traženje i evidencija podataka o stvaranju Jugoslavije 1918. god. i za radnički pokret od 1919.—1945.

4) Popularizacija arhivske službe.

Samostalne izložbe u prošloj godini arhivska ustanova nije priredila, ali je pridonijela svoj dokumentarni materijal za izložbu »Stvaranje Jugoslavije«. Naročita aktivnost u popularizaciji arhivske službe sprovedena je u »Tjednu arhiva« dijeljenjem letaka po školama i ustanovama, dok školskoj omladini, koja je posjetila Arhiv, rastumačena je uloga i zadaća arhiva, te pokazana spremišta.

5) Suradnja s nastavom.

Postojao je kontakt s nastavnicima srednjih škola, napose proučen je program seminarara za društvene nauke, te je konstatirano, da u sadašnjim uvjetima mogu jedino izložbe najbolje doprinijeti suradnji između arhiva i škola.

6) Naučni rad na arhivistici

Stručni službenici arhiva surađivali su u arhivskim stručnim časopisima i objavili u 1958. god. 4 rada sa stručnom problematikom i 7 prikaza i manjih članaka.

Ivan Srebrnić